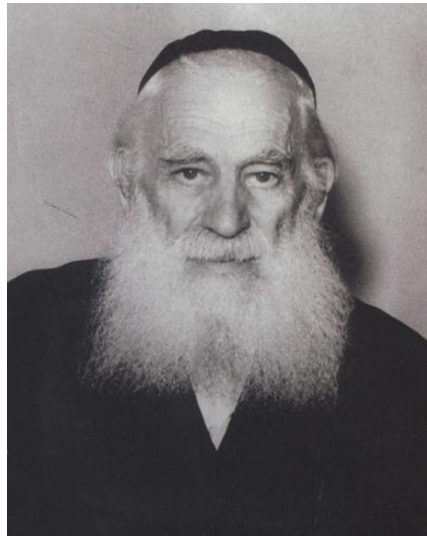

פניני הצדיקים

הרב מסעוד יונה אדרעי זצ"ל - נולד בכפר טוגאנא שבמרקו בשנת ה'תרע"ד (1914). נקרא על שם סבו הצדיק ר' מסעוד אשר זכה לגילוי אליהו הנביא. לימים עזב את הכפר ולמד תורה ברבאט ולאחר מכן עבר למראכש, שם קיבל תעודת רבנות שכללה שחיטה, מילה וסופר סת"ם. באותם הימים היה היחיד שהצליח לקבל את ההסמכה בגיל צעיר כל כך.

לאחר שהוסמך שב אל רחמאנה, שם נישא ואף התמנה למוהל ושוחט ואף לימד בישיבת אוצר התורה. זמן קצר לפני שהתחתן אביו נפטר. בשנת ה'תש"ח עבר לקזבלנקה ושם התפרסם ויהודים, ערבים, משכילים ופשוטי העם, חיילים אמריקאים וצרפתים שהיו מוצבים בעיר פנו אליו לקבל ברכה, עצה או קמע וכו'.

בשנת ה'תשי"א (1950) עלה לא"י והתיישב בראש פינה ובשנת ה'תשי"ט (1958) עבר להתגורר ביישוב משמר הים ושימש כרב היישוב. רוב זמנו עודד יהודים אומללים שעלו לארץ הישר מתלאת השואה. **מקובל**. ענותן. גאון בנגלה ובנסתר. **מלומד בנסיים**. כתב קמעות. רבים פנו אליו ונושעו והרב לא לקח מהם מאומה. בעל חסד מופלא. קיים את מעשיו בסתר וסיפורים רבים התגלו רק לאחר פטירתו.

ישנן עדויות מופלאות על מספר פעמים שהרב הוציא דיבוק מאנשים. אנשים רבים אשר לא זכו לזרע קודש בר-קיימא פנו אליו ונושעו. חולים אנושים שהרופאים התייאשו מהם ופנו לרב- התרפאו באורח פלא ולעיתים שלח בידיהם כסף למחיה ולנסיעות לאחר שנכח כי מצבם קשה ולרחוקים הציע ללון בביתו, זאת למרות שהרב עצמו היה חסר אמצעים והימים ימי הצנע והתלושים. נפטר ב-ט"ז אלול ה'תשכ"ח (1968). חי כ-54 שנים. ציונו בהר-המנוחות שבירושלים.

אביו: ר' מאיר (איש תם וישר, עניו וגומל חסדים. שימש כשליח ציבור). **מרת פרחא**. **אשתו:** מרת חסיבה (בת ר' סעיד ופרחה דוידה). **מילדיה:** ר' אברהם, מרת שושנה. **מרבתי:** ר' אהרון בוזגלו, ר' חנניה דלויה. **מספריו:** **ישפת אמת** • **הצדיק מראש פינה** - קורות חייו של הצדיק.

צדיק אחד שהיה גר בעכו היה נחשב למוהל מוסמך ובעל שם. לבריתות רבות הוזמן, והיה עושה את מלאכתו נאמנה, במומחיות רבה, ביראת שמיים ובכוונות טהורות ומעולם לא נטל שכר טרחה תמורת המילה. יום אחד חלתה ל"ע בת המוהל ונפלה למשכב. לא הועילו התרופות שנתנו לה והטיפולים הרבים שנעשו בה.

מצבה הידרדר, ונשמתה כמעט יצאה ממנה. כאשר הבחין המוהל במצבה הקשה של בתו האהובה, פרץ בבכי מר, צעק והתחנן לבורא העולם, שיציל את בתו וקרא במר נפשו: **"אני שמזכה את ילדי ישראל הרכים להיכנס בבריתו של אברהם אבינו, תעמוד לי זכותה של מצווה זו, וישלח נא אליי אליהו הנביא להציל את בתי מרדת שחת..."**

ויהי בלילה, רואה המוהל בחלומו, והנה אליהו הנביא לפניו, ולידו יושב רבי מסעוד. אליהו פונה אליו ואומר: **"למה אתה בוכה ומרעיש את כל העולמות? דע לך שרבי מסעוד הנו צדיק וטהור ומזוקק ככסף זך ונקי, לך נא אליו למשמר הים, ועל ידיו תהיה רפואה לבתך!"**. לא התמהמה המוהל, קם ונסע למשמר הים, נכנס לחדרו של רבי מסעוד ושפך לפניו את לבו. בירך הצדיק את החולה ברפואה שלמה, וכן עשה לה שני שם. לתדהמת הרופאים ולשמחתם הרבה של בני המשפחה, החלה החולה להתאושש, ומרגע שיצא המוהל מחדרו של הצדיק, מצבה השתפר עד שהחלימה לחלוטין...

לא רק כוחות עליונים עמדו לצדיק כאשר זכה לרפא את חולי עם ישראל. גם שכלו החד, תבונתו הרבה ובקיאותו במכמני הרפואה והמדע סייעו בידו לעזור לכל נזקק ובעל חולי. **רבי מסעוד ידע להבחין בשורש הבעיה של כל מחלה, אף ידע את השתלשלות המחלה ואת שלביה, אך החלק הנסי היה המופלא ביותר. רבי מסעוד ידע, עוד בטרם ניגש אליו החולה, פרטי פרטים עליו ועל מחלתו!**

בהיות הרבנית הצדקת בציונו על התנא הקדוש רשב"י זיע"א ניגשה אליה אחת המתפללות ושאלה: "מה לך, רבנית? פניך חיוורות ונראה שאינך חשה בטוב." "אכן חולה אני" - ענתה הרבנית. "אם כך" - שבה ואמרה האשה - **"בקשי מבעלך, שהוא איש צדיק וישר שיברך אותך. אדם בעל כוחות הוא, צדיק וקדוש ומחולל נסים. אני עצמי זכיתי להיושע על ידו. ומעשה שהיה כך היה: לפני נישואיי באתי אל הרב לבקש את ברכתו. הצדיק בירך אותנו וביקש שנעשה שינוי שם. למרות בקשתו, מטרדת ההכנות לחתונה לא עשינו כדבריו. שנים אחדות היינו נשואים. והנישואים לא עלו יפה. ילדים לא היו לנו, אך ריב ומדון שררו בביתנו תמיד. החלטנו לשוב אל הצדיק ולבקש מחדש את ברכתו. כאשר נכנסנו אל חדרו, הזכיר לנו הרב, שעלינו לשנות את שמנו. הרב לא כעס על שלא קיימנו את דבריו, אלא במאור פנים שב והזכיר לנו לעשות כציוויו. ואכן, מיד לאחר שינוי השם נפקדנו בבנים ב"ה, ועתה אנו חיים באושר ובשלום!"**

מספרת פ. קרובת משפחה: הצדיק חזה את עתידי ואמר לי דברים אלו: א. בעלי לעתיד נמצא ברגע זה בים ולא ביבשה. ב. בשעת החופה יהיה דם. ג. יהיו לנו ארבעה ילדים. ואכן, כך היה: א. בעלי היה בלב ים - מלח במקצועו. ב. בשעת החפה, כשהחתן עבר את הכוס, עפו רסיסים מהכוס ופגעו ברגלי ושטף דם ירד ממנה. ג. אכן, יש לנו היום ארבעה ילדים.

זכור לי מעשה נוסף, לפני כשלושים שנה, כשבני היה בן שש שנים, היה בוכה ללא הפוגה, כמו שיגעון בר-מנן, עד שפניתי אליו. מיד כתב קמע ואמר: **"אתם השאתם את הילד בבית לבד, וקרה מה שקרה". שמנו עליו את הקמע ומיד הבריא.** הקמע עד היום אצלי, ואני שומרת עליו ונזכרת בנס שזכות הצדיק עמדה לנו.

הרב עבדאללה (עובדיה) סומך זצ"ל הידוע בכינויו "**אסתאי**" שפירושו "**ראש החכמים**": נולד בבגדד שבעירק בשנת ה'תקע"ד (1813). **מגדולי חכמי בבל**. כשהיה בן עשרים שנים בלבד, קיבץ סביבו קבוצה של אברכים והחל ללמד בעצמו ש"ס ופוסקים, כאשר הוא דואג לכל מחסורם ופרנסתם על חשבונם. תוך זמן קצר, מספר תלמידי הישיבה עלה והגיע למאות. כאן בא לעזרתו ר' יחזקאל מנשה שהיה מעשירי בגדד ועזר לרב להקים את בית המדרש "אבו מנשה" ואח"כ את הישיבה "מדרש בית זלכה".

כעשרים שנה לאחר יסוד הישיבה נמנו בה שלושים ראשי ישיבות שכל אחד מהם עמד בראש ישיבה קטנה, ומעל כולם הגאון ר' עבדללה. שמם הטוב של הישיבות הגיעו לכל הארצות, וממקומות רחוקים כגון: הודו, כורדיסטאן ופרס שלחו את בניהם ללמוד בבית-המדרש עד שמלאו את כרסם בש"ס ופוסקים. ביתו של הרב היה פתוח לכולם, האיר פנים. עסק בצדקה ובתמיכה בעניים. תיקן תקנות רבות. **והיה מוחזק גם בעיני התושבים המוסלמים כאיש אלוקים קדוש ונורא.**

רב, מחבר וראש ישיבה. הפוסק החשוב ביותר בזמנו בבבל. עסק בתורה והקדיש את כל עתותיו להרבצת תורה. נפטר בליל שבת קודש י"ז באלול בשנת ה'תרמ"ז (1889), חי כ-76 שנים.

אביו: ר' אברהם (מרבני העדה). זכה שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו וזכה לעושר רב. מכספו פיזר לאביונים ותמך במיוחד בתלמידי חכמים. שישה בנים ושמונה בנות נולדו לו, נודעו במעשיהם הטובים כרודפי צדקה וחסד, **אולם המיוחד מכל בניו היה הבן ר' עבדאללה. רבו:** ר' יעקב בר יוסף הרופא (מגדולי הדיינים בבגדד). **מתלמידיו:** הגאונים ר' אליהו מני (רבה של חברון), ר' יוסף חיים (בן-איש-חי). ר' יהודה פתיה. ר' נסים הלוי. ר' יחזקאל מוצפי. ר' ששון הלוי. ר' אלישע דנגור. ר' אברהם הלל. ר' עזרא דנגור. ר' שמעון אגסי. ר' יעקב חיים סופר. ועוד גאוני עולם. **מספריו:** **יזבחי צדק**- שו"ע יורה דעה **יקיבוץ חכמים** **עץ השדה יחזון למועד** ועוד רבים

באחד המקרים יהודי התאסלם ולאחר מכן העליל עלילת שווא על יהודי אחר ותבע אותו למשפט. היהודי נשבע ויצא זכאי בדינו וזאת משום שידעו השופטים כי אצל היהודים אין דבר חמור יותר משבועת שקר. בראות המומר זאת, חמתו בערה בו והוא הלך למושל המוסלמי ואמר: "דע לך, אדוני המושל. **אין כל ערך לשבועתיהם של היהודים, שכן ביום המקודש ביותר שהוא יום הכיפורים, הם מבטלים את כל השבועות שישבעו,**" וכדי להוכיח את צדקתו, פתח את המחזור בתפילת "כל נדרי".

כיוון ששמע המושל כך, ציווה להביא לפניו את רבם של היהודים כדי שייתן הסבר לכך. לצורך זאת, נשלחו שלושה שוטרים בפקודת המושל. הם הגיעו לבית-המדרש "בית זילכה" ופנו בשאלה לאחד התלמידים: "היכן יושב הרב?". התלמיד הצביע על אחד החדרים בו ישב ר' עבדללה סומך עם תלמידיו ולימדם. שלושת השוטרים עמדו בפתח החדר, אולם מראהו של הרב הבהיקו כאור הרקיע. **השוטרים לא ההינו לגשת אל הרב ולבסוף שבו על עקבותם כעומת שבאו.** הם ניגשו למושל ואמרו לו כי **רב היהודים אינו ילוד אשה והוא מלאך ה', ואין הם יכולים להביאו.** המושל נזף בהם קשות ושלח שלושה שוטרים אחרים להביא את הרב.

שלושת השוטרים האחרים אף הם לא העיזו להכנס אל הרב. הם כתבו על פתק כי המושל מבקש ממנו להתייצב לפניו ושלחו את הפתק באמצעות אחד התלמידים. הרב יצא מבית-המדרש לכיוון ביתו של המושל. בראותם זאת, כל חכמי הישיבה התלוו לרב. וכל מקום בו הרב עבר, הצטרפו יהודים רבים. עד מהרה השתרחה אחרי הרב שיירה רבת משתתפים של אלפי אנשים. **כאשר המושל הציץ מחלונו, הוא נדהם לראות את כל הצועדים אחרי רבם, ולמראה קלסתרו של הרב, רעד וחלחלה אחזו בו.**

כשנכנס הרב אל המושל, המושל התנצל בפניו על שהטריחו לגשת אליו. בנוסף, התבייש לשאול את הרב ובמקום זאת פנה לאחד התלמידים וביקש ממנו להסביר לו את פשר התפילה ביום הכיפורים. התלמיד הסביר בטוב טעם כי הביטול יכול לחול רק על שבועה בשגגה וגם לא על ענייני ממונות בין אדם לחברו. **מאותו יום הפך המושל למעריצו הגדול של ר' עבדאללה.**

בשנת ה'תרמ"ז (1889) פרצה מגפה הגורמת לאדם להקיא על לצאת נשמתו. מגפה זו לא פסחה על ר' עבדללה סומך ובליל שבת קודש י"ח באלול הרב השיב את נשמתו לבוראו. מאחר והמגפה עוד השתוללה, נאסר ע"י הממשלה לקבור את הרב ליד קברות אבותיו. יחד עם זאת, המושל התיר לקבורו בחצר "יהושוע כהן גדול" (במקום זה היה גם ציונו של הרב יעקב הרופא, רבו המובהק של ר' עבדאללה) ואף נתן רישיון בכתב על כך. כל יהודי בגדד ליוו את רבם בדרכו האחרונה כשהם ממררים בבכי רב.

לפתע, הופיעה קבוצת מוסלמים כשבראשם מנהיגם צורר היהודים בשם "זיבג" שהיה המוכתר של המחוז ודרשו מן היהודים להסתלק מן המקום. גם כשהראו את הרשיון המיוחד שקיבלו מאת המושל, לא נרגעו המוסלמים והחלו מכים את היהודים עד זוב דם. בינתיים, טיפסו שישה יהודים אמיצי לב מעל החומה הגבוהה שהקימה את חצר "יהושוע כהן גדול" וקברו את רבם. המוכתר "זיבג" הפיץ עלילת רשע בה טען כי היהודים היכו את המוסלמים וחיללו את דתם. המושל, שהוא בעצמו נתן את הרשיון לקבור את הרב, התכחש בראותו את כל המהומה ואף הגדיל לעשות וציווה לאסור את ראשי הקהל. ההמון המוסלמי, בראותם כי הותרה הרצועה, **החלו להתנפל על בתי היהודים תוך כדי שהם חומסים ובוזזים מכל הבא ליד.** בסופו של דבר, רבני בגדד הריצו מברקים מן העיר הסמוכה (וזאת משום שהמושל שם ידו על כל המברקים שנשלחו מבגדד) אל קהילות ישראל בכל הארצות בכדי שיפעילו את כל הקשרים להפסקת ההתעללות. ממשלת בריטניה שלחה התראה חריפה לשולטן "עבד אל-חמיד" ואף איימה כי אם לא תופסק מיד ההתעללות ביהודים תאלץ בריטניה להפעיל כח צבאי.

האיום פעל ולאחר חקירה מקיפה הודח המושל ממשרתו, אולם במקביל כדי להרגיע את חמת ההמון המוסלמי, יצאה הוראה כי יש להעביר את הרב מקברו לבית-העלמין שליד בגדד. כשפתחו את הקבר, כולם נדהמו לראות כי גופו הקדוש היה שלם ונקי כביום הטמנתו על אף שעברו כ-84 ימים מאז. באותו מעמד, ראש הצבא המוסלמי ירד מעל סוסו ופקד על כולם ללוות את הרב רגלי. מסע ההלוויה נמשך שעה ארוכה כשהכל משיחים במאורע המופלא. **רבים מהמוסלמים שהיו עדים למחזה- התגירו.**

הגאון הרב יהודה ליווא זצ"ל הידוע בכינויו **המהר"ל מפראג**: נולד בשנת ה'תר"פ (1520) בפוזנא שבפולין לאחר שמשפחתו היגרה מאשכנז. היה הצעיר במשפחה של ארבעה בנים. כשגדל נסע ללמוד בישיבות בפולין. בשנת ה'שי"ג (1553) התמנה כאב בית דין בניקלשבורג וכרבן של כל קהילות מוראביה, שם כיהן כ-20 שנה. בשנת ה'של"ג (1573) עזב את הרבנות ועבר להתגורר בפראג ללא כל תפקיד רבני. בשנת ה'שמ"ג (1583) עבר רבינו לפוזנא וכיהן בה כרב ארבע שנים. בשנת ה'שמ"ח (1588) חזר לפראג ועל אף שלא היה בעל תואר רשמי, נחשב למנהיגם של יהודי פראג. בשנת ה'שנ"ב (1952) שב לפוזנא ובה כיהן כרבה של פולין. בשנת ה'שנ"ט (1597) חזר לפראג כאב"ד ורבה של פראג. מגדולי ההוגים בישראל. עסק גם בקבלה ובצירופי שמות. סיפור הגולם המונח בביהכ"נ הישן בפראג, מיוחס לו. נפטר ב-י"ח אלול ה'שס"ט (1609). חי כ-89 שנים. ציונו בפראג.

אביו: ר' בצלאל מוורמייזא. אישתו: מרת פרל (בת ר' שמואל שמעלקא רייך). **מתלמידי**: הגאונים ר' יום טוב ליפמן הלר (תוספת יום טוב), ר' דוד גנז, ר' אליהו לואנץ, ר' שלמה אפרים מלונטשיץ (מח"ס כלי יקר). **ילדיו**: בן אחד ושש בנות. בנו, הגאון ר' בצלאל (חברו של הרמ"א והם למדו יחד אצל ר' שלום שכנא הרב בלובלין). **מחתיניו**: הגאון ר' יצחק כ"ץ (היה נשוי לשתי בנותיו. בתחילה למרת לאה ולאחר שנפטרה נישא למרת פייגלה. שימש כאב"ד בניקלשבורג). **מספרי**: **גור אריה**- פירוש על רש"י **יגברות ה'**- פירוש על הגדה **ידרוש לשבת שובה** **ידרך חיים**- על פרקי אבות **ידרוש לשבת הגדול** **ידרוש על תורה ועבודה** **יפסק על עגונה** **ינתיבות עולם**-מוסר ומידות **יבאר הגולה**- אגדות התלמוד **ינצח ישראל**- גלות וגאולה **יתפארת ישראל**-מעלת התורה **יאור חדש**- מעלת התורה **ינר מצווה**- על חנוכה.

אימו, שהיתה מעוברת עם המהר"ל נעשה לה נס כאשר עגלון גוי שראה אותה **החליט לרמוס אותה ואת עובריה**. הוא החל ברכיבה מטורפת לעברה. לרוע מזלה, השביל היה צר. היא נלחצה לעבר אחד הקירות כאשר פניה מופנות לקיר. **נעשה לה נס ונוצר כמין שקע בקיר** ויכלה להצמד לקיר כאשר ביטנה בתוך השקע. עד היום ניתן לראות את הקיר עם השקע.

באותה תקופה, הגויים היו מעלילים על היהודים שמכינים מצה שמורה בפסח עם דם נוצרי. עלילות המוכרות גם כיום בשם 'עלילת דם'. מטרת הגויים היתה לפרוע ביהודים פרעות. לשדוד את כספם, להתנכל ולהורגם. הם ניסו שוב ושוב להעליל על היהודים. אם באמצעות לקיחת גווית גוי, והשלכתו בחצרו של רב היהודים והכנסת בקבוקים המכילים את דם ההרוג בתוך בית-הכנסת ואם בשיטות אחרות מגוונות.

לידתו של המהר"ל מפראג הצילה את הקהילה מעלילת דם. אמו, היתה מעוברת. והנה, בליל-הסדר, חשה אמו בצירים. מיד רצו כל בני הבית **בכדי לקרוא למיילדת**. תוך כדי מרוצתם, הבחינו בהם שני גויים אשר רצו להשליך לביתו של אביו, גווית גוי ולהעליל כי יד היהודים היתה במעל.

כשראו קבוצת יהודים הרצה לעברם, חששו כי הבחינו בהם. ולכן הם החלו לרוץ לכיוון השני. בני הבית רצו לכיוון המיילדת. והגויים, בורחים מהם. לאחר ששני הגויים הגיעו לפינת הרחוב, לפתע, שני שוטרים הבחינו במרוצתם וצויו עליהם לעצור. לאחר שנעצרו, נשאלו: "מה יש באמתחתכם?" **בירור קצר העלה כי בתוך חזיר שחוט הוכנס גווית נער שמת אך לפני מספר ימים**. למחרת, כשהתגלה מעשה הנס הגדול בזכות אותו עולל, הכתירו אותו ואמרו שהוא יציל את היהודים מן הפרעות של הגויים.

כשגדל המהר"ל, הבין כי בדרך טבע לא יוכלו לגבור על עלילות הדם. כומר אכזרי בשם טדאוס היה ידוע בשנאתו העזה כלפי היהודים ועלילות הדם הם פרי מעללו. לפיכך, עשה תענית חלום. התשובה היתה כי **עליו ליצור גולם והוא שיושיע את עם ישראל**. והנה, בלילה אחד. קרא הוא ולעוד שני תלמידיו. הם הלכו לתוך מעבה היער. שם צר הרב צורת גולם מן האדמה והחל מקיפו מספר פעמים.

המעשה נשנה שוב ושוב כאשר בכל פעם תלמיד אחר היה מקיף את הגולם **ובשימוש בקבלה מעשית החל הגולם להעלות קרום וגידים**. בסיום התהליך, הגולם קם על רגליו כאחד האדם. צורתו הטילה חשש בקרב העיירה, הוא היה ענק, צורתו מוזרה, ולא שוחח כלל. ובאמת, הגולם הציל לא אחת את עם ישראל מעלילות דם.

בתקופת המהר"ל התעורר באזורו גל של עלילות דם כנגד היהודים, שהעמיד אותם בפני סכנת גירוש. המהר"ל התייצב מול גל זה והתווכח עם כמרים על שקריות ההאשמות. **על פי הספר נפלאות המהר"ל**, נערך ויכוח בכתב עם ארבע מאות כמרים. בסופו של דבר קיבל הקיסר את דעתו, ושלל את הטענה שיהודים מכינים את מצות הפסח שלהם מדם אנושי.

לאחר המעשה בו הכומר טדאוס הרשע ניסה להעליל עלילות דם ונתפס בשיקרו הודות ליוסלי הגולם (הכומר לקח נער גוי ושילם לאמו במיטב כספו. לאחר מכן שחט את הגוי והטמינו. לאחר מכן שילם לגוי שיעליל שראה את הרב חוטף את הנער ושחטו. הרב נלקח למאסר אולם הוא הספיק לשלוח את הגולם לחפש את הגויה ולהחביאה במקום אחר. הכומר היה הראשון בצוות החיפוש למציאת הגויה, אולם בהגיעו למקום הטמנת הגויה נכונה לו הפתעה, הגויה נעלמה. כאשר החלה החקירה והתגלו סתירות, **העד נשבר והודה כי יד הכומר היתה במעל והכומר שיחד אותו בשלמונים רבים לצורך מתן העדות**. ובסיכומו של עניין, נגזר על הכומר המתועב גזר (דין מוות). לאחר מכן, היה רווחה לעם ישראל.

לאחר מכן, המהר"ל ביטל את הגולם מחיותו. לפי המסופר נותרו שרידי גופו מונחים בעליית הגג של בית הכנסת עד ימינו. ואף אחד לא יכול לעלות לעלייה ולא להנזק. ביטולו של הגולם נעשה באופן הבא: על מצחו של הגולם היו חקוקות האותיות "**אמת**", וביטול חיותו בוצעה על ידי הוצאת האות א' (שהוא אלופו של עולם- הכוונה לקב"ה הנותן חיות) וכך שהכיתוב הפך ל"**מת**".

הרב הצדיק מנחם בצרי זצ"ל: נולד ב-י"ח מנחם אב תשד (1944). נצר למשפחות המפוארות של ה"בן איש חי" ור' יהודה פתיה. עוד מנעוריו ניכר היה בו כי לגדולות נוצר. בילדותו למד בת"ת "בית אהרון", ובנעורו למד בישיבת "פורת יוסף". לאחר נישואיו עבר ללמוד בישיבת "נווה ארץ", בבאר יעקב. ולאחר מכן בבני-ברק.

לפני כ-35 שנים היה הרב הראשון להקמת מוסד המיועד לספרדים הידוע עד היום בשם "סוכת דוד". באותו זמן היה כבן 28 שנים בלבד, והקשיים לבניית ולאחזקת המוסד היו מהותיים על מאוד. הרב מסר את נפשו וטס לחו"ל כדי לגייס כספים, אולם זו לא הייתה הסיבה היחידה, המטרה הנוספת הייתה לחזק את הקהילה אליה הגיע, תוך כדי שימוש כמורה דרך לאנשים. בכל דבר מצווה שם הוא, בעזרה לנזקקים, שלום בית, חינוך, שידוכים וכו'.

התרחק מהמחלוקת כמפני אש. אוהב שלום. יכול היה לשוחח עם כולם, לא משנה מהו מעמדו: רב, ילד קטן, נהג מונית, הרבנים הראשיים לישראל- תמיד היה מפלס מסילות בלבבותם ומדבר בגובה העיניים. יחד עם זאת היה אהוב על כולם. היו אנשים שתלמוד תורה היה כצנינים בעיניהם. גם כאשר היו מפריעים – היה שותק ואומר כי הכל מהשמים. לא היה מפסיד תפילה בציבור בשום פנים אופן. גם כאשר היה חולה ואושפז בבית"ח בארה"ב, היה מדדה ע"מ להגיע לבית"ח.

אף בתפילת שחרית של ר"ח אלול לא ויתר על תפילה במניין- אך כוחותיו לא עמדו לו ובפתח בית"ח נפל והתמוטט כאשר סכנה נשקפה לחייו. רק כשגברה עליו מחלתו ואפילו ללכת לא יכול- היה מתפלל לבד. הקרין חום ואהבה וכולם חפצו בקרבתו. כאשר ביקש מאן דהו לפתוח תלמוד תורה- לא היה חושש לתחרות, אדרבא, היה מסייע בכל כוחו לפתיחת הישיבה החדשה. נפטר ב-כ' אלול תשס"ז (2007). ציונו בהר המנוחות. חי כ-63 שנים. ההלווייה התקיימה בהשתתפות אלפי אנשים ובהשתתפות הרבנים הגאונים: הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל ויבלט"א הראשל"צ שלמה עמאר ועוד גדולי ישראל. נטמן ליד הוריו וליד ציונו של הגה"צ יצחק כדורי זצ"ל.

אביו: ר' יוסף. **בניו:** ר' אליהו, ר' יעקב, ר' יצחק, ר' מאיר, ר' דוד. **מרבותיו:** ר' יהודה צדקה זצ"ל, ר' עזרא עטייה זצ"ל, ר' מנצור בן שמעון זצ"ל.

כאשר חלה הרב והיה צריך לטוס לבית"ח בניו-יורק, התלווה אליו בנו, ר' יעקב. לידו התיישב אדם הרחוק מתורה ומצוות. כאשר ראה ר' מנחם את אותו אדם, קם ממקומו ופנה לשוחח עימו. לאחר התפילין תשמח עד מאוד את אביו החולה. בסיכומו של עניין הסכים ההלך להניח תפילין, עוד באותה טיסה הניח לו ר' יעקב את התפילין. בסיום הטיסה, שאל ר' מנחם את אותו אדם היכן הוא מתאכסן. האדם השיב כי עדיין אינו יודע היכן ישהה. ר' מנחם כהכרת טובה על כך שהניח את התפילין, על אף חוליו במחלה וחולשתו הרבה, אמר לאיש: "אתה בא איתי ואני אדאג לכל מחסורך". ביחד הם נסעו במונית משדה-התעופה. ר' מנחם נכנס לאחד מבתי-המלון הידועים וביקש מהם שידאגו לו לחדר טוב.

אולם כאן עדיין לא תם סיפורינו. בהגיע זמן ארוחת הערב, ר' מנחם בעצמו עלה לחדרו של אותו אדם, ונקש בדלת לאחר מכן אמר לאותו הלך זר שהכירו רק בטיסה כי יצטרף אליהם על מנת שישעו יחד עימם את ארוחתם. ניתן היה לראות ולהרגיש כיצד הרב אוהב כל אחד, וכיצד מקבל בסבר פנים יפות את כולם.

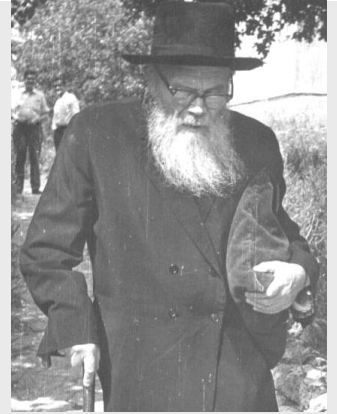
"אדם גדול ניכר כשהוא חולה", מספר בנו, ר' יעקב, "בזמן מחלתו שהינו בשבת אחת בבית-מלון. החדר היה ממוקם בקומה האחת עשרה!. לאחר התפילה פניתי לאבי ואמרתי לו כי יחכה לגוי העולה במעלית ויצטרף אליו, שהרי לכך יש היתר בשל היותו חולה. אבי סירב בכל תוקף וקבע נחרצות כי אין זה משנה אם הוא חולה והוא יעלה ברגל! כאשר הגיע לקומה ה-11 ופתח את דלת החדר, לא עמדו לו כוחותיו והוא ישב על הרצפה מחמת חולשתו.

"כאשר היינו בחו"ל", מספר בנו, ר' יעקב, "בכל ימי החול היה אדם אחד הלוקח אותנו בכל יום אותנו לבית-הכנסת. כשהגיע יום השבת, אבי העדיף להתפלל בבית-כנסת ספרדי. אולם אותו אדם פנה אל אבי ואמר לו כי הוא בעל קורא בבית-הכנסת מטעם חב"ד. אבי, שהרגיש את חובת הכרת הטוב לאותו אדם על כך שלקח אותו לבית-הכנסת, ולפיכך על אף שהעדיף את הנוסח הספרדי, הלך עימו לבית-הכנסת מטעם חב"ד".

"דוע כי בחול ישנם מספר סוגי הכשרים, הכשר OU הנו אחד בארה"ב, אבל הכשר המסומן כ-OUO הנו חלבי. כאשר חלה והיה צריך לאכול מוצר לרפואתו בעל הכשר OUD- סירב בכל תוקף. כשניסיתי לשכנעו בהטעימי כי הוא זקוק לכך בשל היותו חולה, פנה אלי בתמיהה ואמר: "וכי אם חולים מותר לזלזל בהכשר?".

גם בשעותיו האחרונות והקשות ביותר, טובת הזולת הייתה מול עיניו. בכל שנה בחודש אלול היה עושה את שמחת בית-השואבה והיה דואג לחלוקת מזון לנזקקים. בחודש אלול האחרון אמר שהשנה לא צריך לעשות את שמחת בית-השואבה אבל אסור להפסיק את חלוקת המזון לנזקקים היות ועיניהם נשואות אליהם. ובאמת הרב לא זכה לעשות את שמחת בית-השואבה, אבל להאכיל את המשפחות הנזקקות זכה גם זכה. ובאמת כפי בקשתו התקיימה החלוקה לעילוי נשמתו.

הרב הגאון אליהו לופיאן זצ"ל - נולד בעיירה גרייבא בליטא בשנת ה'תרל"ו (1876). בהיותו כבן 9, משפחתו עברה לאמריקה, אולם הוא ויתר על משפחתו והעדיף ללמוד ולהידבק בתלמידי חכמים בלומז'ה ובקלם. עלה לארץ ישראל לאחר השואה. **מהבולטים ברבני תנועת המוסר במאה העשרים**. נודע כתלמיד חכם גדול בעל ידענות מקיפה בש"ס והתפרסם בעיקר בזכות פועלו בשדה המוסר. **שמירת העיניים הייתה אצלו לשם דבר**. כחניך שיטת 'קלם' היה ידוע כבעל סדר קפדני ושליטה עצמית חזקה. הרב לא היה מסובב את ראשו בלי סיבה ממשית והחלטה מסודרת.

בצעירותו ניהל יחד עם גיסו, הרה"ג יוסף ליב נגדיק זצ"ל, ישיבה קטנה בעיירה קלם שנוהלה בדרך המוסר, ושמה הטוב יצא למרחקים. לאחר כיבוש קלם, תלמידיו החלו להתפזר למקומות מגוריהם, ורבנו החל לכתת את רגליו ממקום למקום כדי לעודד ולדבר אל ליבם של בחוריו לבוא וללמוד בקלם. ואכן, הישיבה נפתחה למרות המלחמה, ורבנו נאלץ לכתת את רגליו כדי לגייס כספים. **זכה לגילוי אליהו הנביא**.

בשנות השלושים עקר ללונדון, שם שימש כראש ישיבת "עץ חיים". כשעלה לארץ ישראל בשנת ה'תש"י (1950) סירב בתחילה להעביר שיחות מוסר וביקש לעסוק בלימוד ועבודה מוסרית עצמית. בברכת ה'חזון איש' נתרצה לבסוף להעביר שיעורי מוסר, ורבים נהרו לשמוע את דבריו הנפלאים, שהיה דורש במשך 4 שעות ברציפות! על אף גילו המופלג באותה העת, הסכים בסופו של דבר לשמש כמשגיח בישיבת **כנסת חזקיהו** בראשותו של הרב נח שימנוביץ. מרגע הגעתו, נהרו תלמידים רבים אליו. הישיבה נתבססה ואף קלטה צעירים רבים מיישובות תיכוניות סמוכות כמו ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה ומדרשית נעם בפרדס חנה. כשנשאל איך זכה לאריכות ימים ענה: **"מיום שעמדתי על דעתי, לא כעסתי על אף אחד משום סיבה"**. לימים, נקרא בירושלים רחוב על שמו, בשכונת רמת שלמה. נפטר ב- כ' באלול ה'תשל"ל (1970). חי כ-94 שנים.

אביו: ר' יעקב **אמו:** מרת פריידא **ילדי:** ר' חיים שמואל (מחבר ספר 'יוחא דשמעתא', ראש ישיבת סנדרלנד). ר' אליעזר (ראש ישיבת תורת אמש בלונדון), ר' ישראל נחום, ר' אברהם, ליבה גורוויץ **חתני:** ר' אריה לייב גורביץ (ראש ישיבת גיטסהד), ר' קלמן פינסקי. **מרבתי:** הגאונים ר' אליעזר שולביץ, ר' שמחה זיסל זיו ('הסבא מקלם'), ר' יצחק בלזר, ר' חיים לייב מישקובסקי. **מספריו:** ילב אליהו - דרשות מוסר (בעריכת תלמידיו).

בהיותו גר בלונדון בא אליו אדם אחד **וביקש ממנו מחילה מפני שפגע בכבודו**. אמר לו רבי אליהו, שרוצה הוא לשמוע במה חטא נגדו, ולא רצה אותו האיש לגלות לו את הדבר, אף שדרש ממנו זאת במפגיע, וכאשר על אף כל הבקשות לא רצה לספר את הדבר, אמר לו, שידע שאינו מספר לו מה הדבר אין הוא מוחל לו, ועל כן נאלץ אותו אדם לספר את המעשה.

כאשר שמע רבי אליהו את הדבר, אמר לאותו האיש: "דע לך, שיכול אני לומר שאני מוחל לך, אך **מאחר שהדבר אשר בו חטאת נגדי, הוא באמת חמור, לפיכך יודע אני שהמחילה, שאמחל לך לא תהיה בלב שלם**. ועל כן עצתי, שתלך עכשיו לביתך, ותבוא לבקש מחילה בעוד כשבועיים, ובמשך הזמן הזה אשתדל ללמוד מוסר הרבה על העניין, ואז אקווה שבעוד שבועיים אמחל לך במחילה גמורה ובלב שלם". וכך היה, אותו אדם שב לר' אליהו לאחר שבועיים הרב אמר: "עכשיו, לאחר שלמדתי מוסר והתחזקתי במשך אותן שבועיים - הרי אני יכול בפה מלא 'אני סולח לך בלב שלם'!". (לב אליהו)

מובא בספר "אור דניאל", כי בפרק זמן כלשהו היה רבינו גר בעיר קלם. כשמשפחתו גדלה, היה צורך לעבור לדירה רחבה יותר, ולכן התחיל הרב לחפש דירה מתאימה. **באותו זמן היה קשה מאוד להשיג דירות, ורק לאחר יגיעה רבה עלה בידו למצוא דירה ואף חתם על חוזה עם בעל הבית**. הוא שכר עגלון וארז את כל הריטיו כדי להביאם לדירה החדשה. כשהגיעו לשם, פגש הרב באדם שאמר לו: **"דע לך רבי שאני עומד להכניס את בתי לחופה, וחיפשתי בכל העיר דירה ולא מצאתי אלא את זו בלבד, והנה באת אתה והקדמת אותי. אם תיכנס לדירה, יאלץ לעכב את החתונה"**. כששמעו בני ביתו של הרב את דברי האיש, התחילו להתרעם על חוצפתו, אולם ר' אליהו ששמע כך פנה לעגלון ואמר: "בבקשה לא לפרק את המטענים, עליך להסיענו חזרה לדירתנו הקודמת". וכל זה מכיוון שהייתה חשובה לו "רחבות המידות" מ"רחבות הדירה".

הרב היה מתאונן, שאין באפשרותו לגמול לאנשים חסד מאחר ואינם מקבלים ממנו, ולכן הנהיג בעצמו, שהיה מעיר את הבחורים כל יום לתפילה. והיה אומר, שעל האדם לעשות חסד בכל יום, ושמח על כך שזוכה לעשות חסדים בכל יום. מי ששמע את הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל עונה **אמן בקולו הרועם - היה שב מיד בתשובה שלימה**. ולא רק עניית אמן, אלא כשהיה הרב מברך ברכה בקול וברהיטות ובהדגשת תיבות הברכה, היה מרטט בכל גופו, ולא גופו בלבד היה מרטט, אלא לבות השומעים גם כן היו מרטטים, מקולו המרעים כארי, ומזכיר את השם בסלודין.

כאשר ראה אחד מתלמידיו הנשואים מאחר לישיבה באופן קבוע, התעניין מדוע הוא מאחר? אמר לו התלמיד, שהוא גר בדירת מרתף ישנה, ובחורף נורא ואיום שם, יורדים גשמים זלעפות, הקיר נרטב והילדים הצטננו מאוד, ואשתו עובדת, והוא צריך לדאוג לילדים ולקחת אותם לרופא. הרב שמע ונזדעזע, והביע את רצונו לראות את הדירה. הם הלכו יחד לדירה, וראה הרב, שאכן המצב נורא ואיום ובלתי נסבל לגור ובפרט משפחה ברוכת ילדים. אמר לו הרב: "אתה חייב להחליף דירה". ענה לו התלמיד: "אין לי כסף". אמר לו הרב: "אם חייבים, אז אפשר". אמר התלמיד: "אבל אני בקושי גומר את החודש". אמר לו הרב: "אז יוצאים לעבוד. אתה התחייבת לאשתך בכתובה לדאוג לה למגורים". התלמיד חיפש עבודה תורנית ומצא כמשגיח בישיבה, ומשם 'צמח' לתלמיד חכם גדול.

רבי יוסף שלמה כהנמן, ידוע גם בכינויו **הרב מפוניבז'**: נולד בעיר קוהל בליטא בשנת ה'תרמ"ב (1886). בצעירותו למד בישיבת טלז. לאחר מכן למד שנה בנובהרדוק ושלוש שנים בישיבת ראדין. בשנת ה'תרע"ב (1916) עמד כראש ישיבה בגרודנו. בשנת ה'תרע"ט (1919) לאחר פטירת הרב יצחק רבינוביץ מונה לרבה של פוניבז' ומיד הקים שם ישיבה בשם "אוהל יצחק" על שם הרב הקודם. עלה לארץ בשנת ה'ת"ש (1940) ובשנת ה'תש"ד (1944) הקים בעזרתו של החזן אי"ש ישיבה בבני-ברק על שם קהילתו שנכחדה. בנוסף, הקים גם בית-אבות וייסד את קריית-פוניבז' באשדוד.

הרב עצמו גייס כספים רבים עבור הישיבות ולצורך עניין זה כיתת את רגליו. בפרשת ילדי טהרן נלחם נגד הממסד, ודרש שחלק מהילדים, בהתאם לרצון הוריהם שנרצחו בשואה, יעברו לידיים של יהודים דתיים. הוא עצמו אימץ את הבן של האדמו"ר מביאלא, שהיה בקבוצה זו. **ידוע כבעל מידת האמת**. על שמו הוקם בית הספר היסודי לבנות "בית יעקב כהנמן". נפטר ב-כ' באלול ה'תשכ"ט (1969). חי כ-83 שנים. ציונו בבני-ברק.

אביו: הגאון הרב יהודה לייב. **אימו**: מרת איטה לאה. **אשתו**: בתו של הרב מויז'ל. **מרבותיו**: הגאונים הרב ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים'), הרב אליעזר גורדון והרב שמעון שקופ. **מתלמידיו**: הרב גרשון אדלשטיין (ראש ישיבת פוניבז'), הרב ברוך דב פוברסקי (ר"י פוניבז') והרב ישראל מאיר לאו (הרב הראשי לישראל לשעבר). **חברותא**: הגאון הרב אלחנן וסרמן הי"ד. **מספריו**: מאמריו של הרב נאספו בחלקם בשלשה קבצי 'דברי הרב', שנערכו על ידי הרב בצלאל דבליצקי.

רחמיו של עוזרו של הרב כהנמן זצ"ל, התעוררו למראה פניו של האיש. ניכר היה, כי חייו אינם קלים וכי סבל רב מנת חלקו. השמש הזדרז להכניס את האיש לרב, שם שטח בפני הצדיק את בעייתו הקשה מנשוא.

נשוי הוא שנים רבות, סיפר האיש, ותכונה אחת אינו יכול לסבול אצל אשתו בשום אופן - אין לאשתו שום מושג בסדר ונקיון הבסיסי ביותר. לטענתו חי הוא בבית מבולגן באופן קיצוני, שאינו נותן לו שום אפשרות להגיע למנוחת הנפש, ועל כן רצונו הוא להתגרש מאשתו.

הרב שמע בכובד ראש את דבריו, ואף ירד עימו לפרטי פרטים על מצב הבלגן בביתו. לאחר שסיים את תיאוריו המפורטים, ביקש ממנו הרב להמתין במקום, מפני שיש לו עניין דחוף שחייב הוא לסיים וכבר ישוב. לאחר כמחצית השעה שב הרב אל האיש וביקש ממנו להתלוות אליו לביתו של הרב.

כשנכנס האיש לביתו של הרב החוויר למראה הבית, שהיה מבייש כל עקרת בית מתחילה. המטבח היה הפוך לחלוטין, סירים מלוכלכים גדשו את הכיור עד מעבר לגדותיו, אורז עם רוטב סמיך היה שפוך על השולחן, ובכלל מראה המטבח היה דוחה ולא נעים. בסלון היו זרוקים בגדים בכל עבר, על הרצפה היו מונחים בכל פינה שאריות של כללזכים מסוגים שונים. המצב בחדרים היה אף חמור מכך.

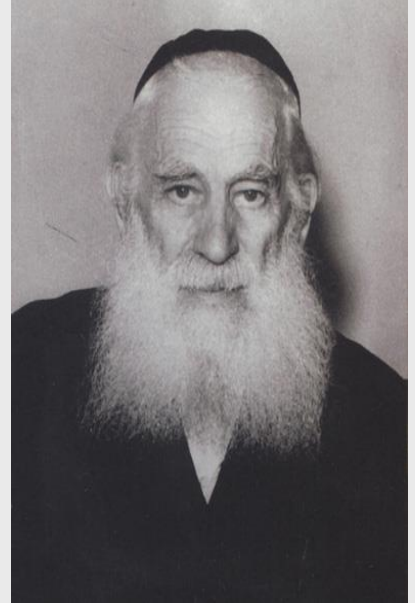
הרב אמר לאיש, שכפי שהוא רואה גם אצלו המצב 'לא משהו', ובכל זאת הוא אוהב את הרבנית אהבת נפש, שכן יש לאדם לשים לב מהם התכונות החשובות באמת אצל אשתו, ומהם הדברים, שעליהם הוא מוכן וכדאי לו להתפשר עליהם.

האיש הנדהם אמר לרב, כי אומנם הקפיד על אשתו על חוסר הסדר אך הוא מודה כי המצב בביתו של הרב קשה בהרבה ממצבו שלו, ועל כן הוא מקבל את דבריו של הרב ומעתה ואילך יקפיד לראות ולחפש את התכונות החיוביות הרבות שישנן באשתו.

רק לאחר שנים של אושר עם אשתו, התברר לאיש כי לאחר שיצא, לקח לרב ולרבנית כמעט יום שלם לסדר את הבלגן שיצרו במיוחד בשבילו, בזמן שהמתין לרב בחדרו וכל זאת בשביל לדאוג לשלום בית ביניהם.

מובא בספר "שאל אביך ויגדך" סיפור מופלא ובו מסופר כי הרב בהיותו באחד מביקוריו באמריקה חלה ואושפז בבית הרפואה. במהלך הטיפול בו הוא נצרך לעירוי דם אבל הוא סירב לקבל את העירוי באומרו שגופו לא סובל דם אחר בוודאי לא דם של גויים. הבטיח לו הפרופסור, כי יערה לו דם של יהודי ואז הסכים רבינו לעירוי.

אלא שהפרופסור לא עמד בדיבורו אלא הלך ולקח מנות דם 'מבנק הדם' של בית הרפואה שנתרמה על ידי גוי. והנה למרבה הפלא גופו של הרב לא היה מסוגל לסבול זאת, ופלט את הדם שהוערה לו. משראה זאת הפרופסור הלך והשיג מנות דם של יהודי, ובפעם הזאת הדם נקלט בגופו של הרב ולא נפלט יותר. את הסיפור סיפר הפרופסור בעצמו, וראה זאת כדבר מופלא אשר לא יכל לפרשו אחרת אלא כנס ופלא.

הרב יהונתן אייבשיץ זצ"ל: נולד בשנת ה'ת"נ (1690) בקרקוב שבפולין. עוד מילדותו ניכר כי כילד פלא והוגדר כעלוי. חונן בזיכרון נפלא ובחריפות עזה. בקי וחרף, סיני ועוקר הרים, עמדו לו בפלפוליו העמוקים בכל מקצועות התורה. הצטיין בדרשותיו, והיה נערץ גם בעיני שרי העיר. בהיותו כבן 11 התייתם מאימו ועבר להתגורר באייבשיץ ולמד בישיבה שייסד אביו. בשנת ה'תס"ה (1705) בהיותו כבן 15 נפטר אביו ור' מאיר אייזנשטאט אמצו כבן ולקחו לביתו שבפרוסניץ, משם עבר לישיבה בהולשוביצה ולאחר מכן עבר לווינה והיה בבית הגביר ר' שמעון וורטהיימר. לאחר נישואיו בגיל 19 עבר לגור בבומסלא (צ'כיה) ומונה לראש ישיבה. בשנת ה'תע"ג (1712) עבר להמבורג (גרמניה) ובסוף שנת ה'תע"ד (1714) עבר לפראג (צ'כיה), שם שימש כדרשן וכראש ישיבה ובשנת ה'תצ"ז (1736) מונה גם לאב בית הדין בפראג.

בשנת ה'ת"ק (1739) הוזמן לכהן כרב ואב בית הדין בקהילת מץ (צרפת) אולם בעקבות פריצת המלחמה בין פרוסיה והצרפתים נגד מלכת אוסטריה נשאר לסייע לתושבי פראג הנתונים במצור. הוא הואשם ע"י האוסטרים בבגידה והוחרם כל רכושו ולאחר תשלום כופר עצום שוחרר ועבר לעיר מץ שם ייסד ישיבה אליה נהרו מאות תלמידים. בשנת ה'תק"י (1750) לאחר פטירת ר' יחזקאל קצינאלפוגין כיהן כרבה של אה"ו (אלטונה, המבורג וואנדסבק). אח"כ עבר להתגורר באלטונה וייסד שם ישיבה אליה נהרו מאות תלמידים. ידע בע"פ את כל שישה סדרי משנה, בקי בספר הזוהר ובכתבי האריז"ל. את רוב משכורתו העניק ללומדי תורה, סייע לעניים ורכש חפצי מצווה בסכומים גדולים.

רבינו כתב קמעות ליולדות, ובכמה מהם שנפתחו, נשלחו אל ר' יעקב ישראל עמדין (יעב"ץ) חשד שיש בהן מיונות. הוא כתב לר' אריה לייב באמסטרדם, לר' יעקב יהושע בפרנקפורט (ה'פני יהושע'), לר' שמואל הלמן (הרב במץ שהחליף את רבינו) ולר' נחמיה ריישר על אודות הקמעות - כולם הסכימו כי ר' יהונתן הוא מין ואינו ראוי לשבת על כסא הרבנות, והוא ברח לגיסו באמסטרדם. רק לאחר שפרסם מכתבים מרבנים שהעידו על יושר אמונתו, בעלי בית המועצה בהמבורג השיבו אותו לכהונתו. נפטר בכ"א אלול ה'תקכ"ד (1764). חי כ-74 שנים. ציונו בבית העלמין העתיק באלטונה.

סבא: ר' משה יצחק יהודה ליב צינץ (מצד אמו). **אביו:** ר' נתן נטע (רב העיר אייבשיץ. מקובל, מצאצאי האריז"ל, רש"י ור' נתן נטע שפירא-ה'מגלה עמוקות). **אמו:** מרת שיינדל. **אשתו:** מרת עלקלי (בת ר' יצחק שפירא, אב"ד בעיר בומסלא-נישא בשנת ה'ת"ע). **בנו:** ר' מיכל.

מרבתי: ר' מאיר אייזנשטאט הלוי אטינגר (דודו). **מתלמידי:** ר' זרח איידליץ (בעל "אור לישרים"), ר' ידידיה טיאה וייל, ר' מאיר פישלס, ר' נפתלי הירש אוסטרילינג. **מספריו:** השאיר אחריו תשעים ושמונה ספרים, שרובם עדיין בכתבי יד. **מביניהם:** ילוחות עדות יכרתי ופלת-י על יורה דעה יתרי"ג מצוות בחרוזים יאורים ותומים- על ש"ע חושן משפט ייערות דבש- דרושים יבינה לעתים- על רמב"ם הלכות יו"ט ישר האלף- על ש"ע אורח-חיים ישם עולם- קבלה יאהבת יהונתן- על ההפטרות ימדרש יהונתן יברכת יהונתן יגבורת יהונתן ידברי יהונתן ידעת יהונתן- על מסכת עבודה זרה יחסדי יהונתן יחצי יהונתן ימאמר יהונתן ימטה יונתן- הלכות פסח יקשת יהונתן- דרשות על התורה ימירב אחות יהונתן- שבע החכמות יתפארת יהונתן יזוהר הרקיע ימתוק מדבש- הלכות שבת יצפיחת הדבש יאוצר החכמה יבני אהובה.

כשהיה קטן, היתה עניות גדולה בביתו. ערב שבת, והנה פתח את אחד הסירים וראה עוף גדול ומשובח, ואכל את כולו. כשהגיע זמן סעודת שבת, המנהג היה שאת העוף הגדול ביותר מקבל ראש המשפחה. כשהתבוננה בסיר, נדהמה לגלות כי העוף הגדול נעלם. שאלה על אודות העוף ואף אחד לא ענה. כבר מיד הבינה שידו של יהונתן הקטן במעל. כעסה אמו ואמרה: "זה יפה ככה לעשות לאבא, לאכול את העוף הגדול?" אמר יהונתן: "קיימתי מצוות טעימה בערב שבת, מה עשיתי?" ענתה אמו: "טועמיה נאמר ולא לאכול כזה עוף גדול". ענה לה יהונתן הקטן: "אך גם נאמר ואוהביה גדולה בחרו". וכל המשפחה פרצה בצחוק שנזכר לדורות.

בהיותו ילד שאלו אביו לביל הסדר: "מדוע שואלים ילדי ישראל 'מה נשתנה' דווקא בחג הפסח, ולא למשל, בחג הסוכות, כאשר רואים כי עוזבים את בתינו ויוצאים לגור בסוכה למשך שמונה ימים?". השיב רבינו: "בסוכות רואים ילדי ישראל את בני עמם יושבים בסוכה דלה, ולכן אין הם מתפללים כלל וכלל, שכן מעולם מורגל עם ישראל בצרות ובקשיים ואילו לביל הסדר, כאשר הכל מסובים כבני מלכים, יושבים סביב שולחן ערוך, ועל השולחן כלים יקרים ונוצצים, פמוטות וגביעי כסף מפוארים, מטעמי חג עולים עליו - ואז מביטים ילדי ישראל וחושבים: מה זה קרה היום לאחינו היהודים העניים, המסכנים והדרופים? והשאלה מתפרצת מפייהם: "מה נשתנה?".

היה זה בשבת הגדול, אחד האנשים שאל את הרב: "בהגדה של פסח מופיעים על המילים 'וימררו את חייהם' בטעמי המקרא קדמא ואזלא הינם טעמי שמחה, ומה שמחה יש בכך שהמצרים מיררו את חיי אבותינו?". השיב הרב: "הקב"ה הבטיח שבני ישראל יהיו במצרים 400 שנה מדוע אפוא נמשכה גלותם רק 210 שנה? אחד הטעמים הוא כי במשך 210 שנה קיבלו בני ישראל את כל מנת הסבל שנגזרה עליהם ולכן 'וימררו את חייהם' בטעמים של 'קדמא ואזלא' כי בקושי השעבוד גרם שמחה לאבותינו, שהתקצרה הגלות ב-190 שנה. אבל יש טעמים אחרים של שמחה. מדוע דווקא הטעמים קדמא ואזלא? אם נחסר מהמספר 400 את שנות הגלות 210, נקבל 190 ושתי המילים קדמא ואזלא עולות בגימטריה 190. וזהו פירוש קדמא ואזלא שקדמו ואזלו- שהקדימו לצאת ממצרים ב-190 שנה זוהי השמחה.

הרב מרדכי דב טברסקי מהארנסטייפל זצ"ל- נולד ב-כ"ט כסליו ה'ת"ר (1839) בהארנסטייפל (אוקראינה). נקרא על שם זקינו ר' מרדכי מצ'רנוביל וזקינו ר' דב בער שניאורסון מליבאוויטש. בהיותו כבן שש התייתם מאמו, ואביו נישא בשנית ועבר למדינת גליציה, ואילו רבינו נשאר עם שתי אחיותיו אצל זקינו ר' יעקב ישראל טברסקי מצ'רקס זי"ע, שהתגורר בהארנסטייפל, וממנו למד תורה והתעלה. בילדותו היה רגיל לייסר את גופו ולא עבר עליו חצות לילה מבלי לומר תיקון חצות. נודע כעילוי. חריף בכשרונותיו ובזיכרונו המדהים. בהיותו כבן שמונה שנים ישן על תיבה פתוחה ולה כעין שיניים המכאיבים לגופו. כשנשאל על כך ענה: "במיטה לא מתחשק לי לקום". כשמלאו לו עשר שנים, ידע מספר מסכתות בע"פ והביאו לו מלמד מעיר אחרת, כי לא מצאו בעירו מלמד, שיוכל ללמוד ממנו.

שנתיים אחרי חתונתו, עקר זקינו את מגוריו מהארנסטייפל ועבר לגור בצ'רקס, רבינו הלך עמו, והמשיך להתעלות בתורה. כאשר חלה זקינו בשנת ה'תרכ"ג (1862) פנה ואמר לנכדו: 'צא להארנסטייפל, הגיעה שעתך למלך, אם יש את נפשך שאחיה עוד, בהכרח עלינו להיפרד', ורבינו בהיותו כבן עשרים ושלוש שנים ייסד את חסידות הארנסטייפל ואילו זקינו, המשיך להנהיג את העדה שם עוד שבע-עשרה שנים. לאחר פטירת סבו בשנת ה'תרל"ו (1876) נהרו אליו חסידים רבים מצ'רקס. שקדן עצום. נהג לסיים את ש"ס מידי שנה בחג השבועות. את כל כספי הפדיונות חילק לעניים, על אף שבביתו שררה דחקות נוראה. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. נפטר ב-כ"ב אלול ה'תרס"ג (1903) לאחר ארבעים שנות אדמו"רות. ידע את מועד פטירתו. חי כ-63 שנים. בנו ר' יהודה לייב בן-ציון מילא את מקומו כאדמו"ר השני בשושלת.

סבא (מצד האב): ר' יחיאל מיכל מקרימא (מצאצאי ר' משולם זושא מאניפאלי).
סבא (מצד האם): ר' יעקב ישראל מצ'רקס. **אביו:** ר' משולם זוסיא אוירבך (אב"ד טולמיטש).
אמו: מרת שטערנא פייגא. **אשתו:** מרת רייצא (בתו השמינית של האדמו"ר ר' חיים הברשטאם מצאנז בעל 'דברי חיים'. החתונה התקיימה בשנת ה'תרס"ו בוויסניץ). **מרבותיו:** סבו, ר' יעקב ישראל טברסקי. **מתלמידיו:** ר' פרץ קניבסקי (אביו של מרן ר' יעקב ישראל, בעל ה'קהילות יעקב').
מילדיו: מרת שטרנא פייגא (נישאה לר' נחום זלמן שניאורסון מצ'רקס), מרת חיה מלכה (נישאה לר' משה גיטרמן מקייב), האדמו"ר ר' אהרן אלימלך שניאור זלמן (חתן ר' משה הורוביץ מרזבדוב, שימש כאדמו"ר באיגנטובקה שברוסיה ואח"כ בקרוסנא שבגליציה), מרת שרה מרים (נישאה לר' שלום אליעזר הברשטאם מראצפרט), האדמו"ר ר' חיים משה צבי (חתן ר' מנחם נחום טברסקי מרחמסטרווקה, שימש כאדמו"ר אחר פטירת אביו), האדמו"ר ר' בן ציון יהודה לייב (חתן ר' יצחק יואל רבינוביץ' מקונטיקוזיבה, ממלא מקום אביו), מרת יוכבד רבקה (נישאה לר' אלישע הברשטאם מגורליץ), ר' ברוך דוד מקלינקוביץ' (חתן ר' שלמה זלמינא מראשקוב), מרת אסתר הנדל (נישאה לר' חיים ישעיה שניאורסון בנו של רבי שלום דובער שניאורסון).

מספריו: יעמק שאלה- שו"ת על ד' חלקי שו"ע יעמק החכמה על התורה- פלפולים •פלא יועץ- על התורה יתורת חסידות יחיבור לטהרה- הלכות נטילת ידים ומקוואות יתורי זהב- הלכות רבית •שושנת העמקים- דרושים על התורה בדרך פלפול

אחד מאנשי שלומו של רבינו – היתה לו שותפות עם יהודי: היה להם בית מסחר עם הרבה פועלים. אירע פעם, שגוי אחד מהפועלים השתכר והתחיל לצעוק ולהשתולל. ניגש אליו אחד משני הבעה"ב ונתן לו סטירה על לחיו, והלה נפל ומת. כמובן ששני היהודים פחדו עד מאוד. הם תפסו את המת וזרקוהו לתוך התנור בבית מסחרם ושפרוהו ולא נשאר ממנו זכר. אך משפחת הגוי בראותם בערב, שאין אביהם שב לביתו רצו למקום עבודתו ומשלא מצאו אותו החליטו שהבעה"ב היהודים הרגו אותו ותבעו אותם למשפט, וכמובן חיכה להם משפט קשה. השותף, שהיה חסיד של רבינו אמר לשותפו, שהוא נוסע לרבו לשפוך את פחד ליבו. כשבא והזכיר לפני רבינו את מר גורלו אמר לו, שיסעו לעיר קיוב לרחוב מסויים בשעה מסויימת ושם תבוא להם הישועה.

השותף, שהיה מתנגד, צחק מחבירו ואמר לו: "הרי שנינו יודעים בבירור, שהגוי נשרף, ואפרו מונח בתוך תנור בית המסחר ומה לנו לחפש ישועה בקיוב", אך לעומתו טען חברו החסיד: "הלא אנו מצפים לישועה, ואין לנו שום תקווה אנא ננסה לקיים דברי חכמים". והנה אך הגיעו לקיוב לרחוב ההוא, שהרה"ק ציווה להם, וראו את הגוי חי וקיים ומתהלך שם, מיד ניגשו אליו ושאלו מה שמו, וכשהשיב להם וראו שאכן זה הוא, שאלו אותו: "מדוע הנחת את כל משפחתך, הם בבית, דואגים ומחכים לך". הגוי צעק, שאינו רוצה לידע יותר מהם, כי סבל הרבה מאשתו ואינו רוצה לחזור אליה, אמרו לו השניים, שילכו עימו למשטרה ויצהיר בפניהם בכתב, שאינו רוצה לחזור לביתו ויכתוב את הסיבה לכך. הסכים הגוי ופנו עימו לתחנת המשטרה וכתב וחתם שאינו רוצה לשוב למשפחתו כי רעות שבעה נפשו מהם, מובן מאליו שאחרי שהיהודים הגיעו אל בית המשפט, והמכתב של הגוי בידם, פטרו אותם לשלום, ויהי לפלא.

את כל הכסף, שהביאו החסידים לפניו, פדיונות נפש ודורות, נהג לחלק לעניים בני טובים, שנתן להם דין קדימה ביחס לצרכי הבית והילדים שלו. יתירה מזו, גם מצאצאיו דרש להתנהג ככה, וכאשר השיא את אחד מנכדיו, תבע מבני הזוג, שיפרישו מעשר מהדורות שקיבלו לכבוד החתונה. לעתים היה ממשכן את כלי הכסף שבביתו, גביעים או פמוטי שבת וחנוכה, כדי לעזור לאביונים, שמישימים את צאצאיהם מתוך הדחק. פעם אחת, כשלא היו מעות בידו, חתך את כפתורי הכסף שבאפודתו ונתנם לאיש עני, שביקש את עזרתו. (מבוא לספר שושנת העמקים)

אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com

למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com

כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com

העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים